

Ammatillisista perustutkinnoista työelämään – Arviointi työllistymisen tukemisesta sekä urasuunnittelu- ja työelämävalmiuksista

9.6 Taustamuuttujien kokoavaa tarkastelua

Arvioinnin tuloksia tarkasteltiin laajasti suhteessa eri taustamuuttujiin. Tähän raporttiin nostettiin ne taustamuuttujia koskevat tarkastelut, joissa havaittiin toistuvia eroja. Sekä koulutuksen järjestäjien että opetus- ja ohjaushenkilöstön vastauksissa oli eroja koulutuksen järjestäjän sijainnin mukaan. Lisäksi suomen- ja ruotsinkielisten koulutuksen järjestäjien vastauksissa oli eroja. Opetus- ja ohjaushenkilöstön vastauksissa oli eroja myös sen mukaan, minkä koulutusalan näkökulmasta vastaaja vastasi kyselyyn. Kyselyyn vastanneiden perustutkinnon suorittaneiden vastauksissa oli eroja koulutusalan mukaan. Eroja oli myös sen mukaan, oliko vastaaja vastaushetkellä työllinen vai työtön työnhakija. Lisäksi eroja havaittiin, kun tarkasteltiin vastaajien ikää, sukupuolta, äidinkieltä ja sitä, oliko vastaajalle tehty erityisen tuen päätös. Työnantajakyselyssä erot liittyivät lähinnä työnantajan kokoon. Pääsääntöisesti kaikki arvioinnissa havaitut erot olivat pieniä.

Koulutustarpeiden ennakkoinnin osalta ruotsinkieliset järjestäjät ovat suomenkielisiä tyytyväisempiä ennakkoinnissa käytettävien tietolähteiden käyttökelpoisuuteen, toisaalta taas suomenkielisillä järjestäjillä työelämän osaamistarpeiden ennakointi ja siihen liittyvä työnjako ja vastuut toteutuvat jonkin verran paremmin.

Alueellisesti tarkasteltaessa on havaittavissa, että opiskelijoiden urasuunnittelua ja työllistymistä edistävien taitojen tukeminen ja ohjaus toteutuvat hieman muuta maata heikommin Kaakkois-Suomessa, jossa myös koulutuksen järjestäjillä on eniten kehitettävää opiskelijoiden työllistymistä edistävien prosessien määrittelyssä. Kaakkois-Suomessa työskentelevät opetus- ja ohjaushenkilöstön jäsenet arvioivat myös opiskelijoiden urasuunnitteluun ja työllistymiseen liittyvien taitojen kehittyneen hieman heikommin kuin muualla työskentelevät. Alueella opiskelleet taas olivat hieman muita valmistuneita useammin kokeneet työllistymiseensä liittyvien vaikeuksien johtuneen soveltuvien työpaikkojen puutteesta. Ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden työllisyystilanne onkin tilastojen valossa ollut haastava jo pidempään Kaakkois-Suomessa (Hievanen ym. 2024, 40).

Opetus- ja ohjaushenkilöstön vastausten perusteella urasuunnittelua ja työllistymistä edistävien taitojen tukeminen ja ohjaus toteutuvat hieman muuta maata paremmin Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla. Näillä alueilla työskentelevät ovat myös tyytyväisimpiä mahdollisuuksiinsa edistää opiskelijoiden osaamisen kehittymistä ja työllistymistä.

Opetus- ja ohjaushenkilöstön vastausten perusteella opiskelijoiden urasuunnitteluun ja työllistymiseen liittyvien taitojen kehittyminen sekä henkilöstön mahdollisuudet edistää opiskelijoiden työelämävalmiuksien kehittymistä toteutuvat hieman muita aloja paremmin kaupan ja hallinnon alalla. Hieman enemmän kehitettävää on tekniikan aloilla sekä tietojenkäsittelyssä ja tietoliikenteessä (ICT).

Työnantajakyselyissä työelämässä oppijoiden vastaanottaminen ja vastavalmistuneiden nuorten palkkaaminen olivat sitä yleisempiä, mitä suurempi työnantaja oli henkilöstömäärältään. Samansuuntainen

tulos ilmeni kaikissa työnantaja-aineistoissa.

Perustutkinnon suorittaneista vastaushetkellä työllisenä olevilla on myönteisemmät kokemukset työelämästä ja suorittamastaan perustutkinnosta kuin työttömillä. Koulutusalan mukaan tarkasteltuna hieman muita aloja myönteisempiä kokemuksia on useimmiten terveys- ja hyvinvointialojen tutkinnon suorittaneilla, kielteisempiä taas humanistisilta tai taidealoilta tai tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alalta valmistuneilla. Iän perusteella tyytyväisimpiä ovat iältään vanhemmat tutkinnon suorittaneet. Myös niiden kokemukset, joilla oli opiskeluaikana erityisen tai vaativan erityisen tuen päätös, ovat hieman kielteisempiä kuin niiden, joilla tukipäätöstä ei ollut. Tulokset ovat samansuuntaisia kuin aiemmassa tilastokatsauksessa (Hievanen ym. 2024) tehdyt havainnot. Haasteita työllistymisessä on jo pidempään ollut humanistisilla ja taidealoilla ja tietojenkäsittelyssä ja tietoliikenteessä (ICT) opiskelleilla ja iältään nuoremmilla. Lisäksi erityisesti ammatillisista erityisoppilaitoksista valmistuneiden työllistymisessä on haasteita.